

Φιλοποίμην Φίνος (1907-1977)

✘ Ο Φιλοποίμην Φίνος γεννήθηκε το 1907 στην Κάτω Τιθορέα Λοκρίδας. Σπούδασε νομικά και πολιτικές επιστήμες, αλλά δεν εξάσκησε ποτέ το επάγγελμα, καθώς τον κέρδισε ο κινηματογράφος, αρχικά σαν ηθοποιό κι αργότερα ως σκηνοθέτη και τεχνικό. Ο πατέρας του ήταν γιατρός, αλλά παράλληλα ασχολούνταν και με κινηματογραφικές επιχειρήσεις και έτσι ο Φιλοποίμην αγάπησε το σινεμά. Έτσι, το 1928, μόλις τελείωσε με τις σπουδές του, ανέλαβε τις κινηματογραφικές αίθουσες του πατέρα του. Μάλιστα, το 1930, ήταν ο πρώτος στον κόσμο, ο οποίος καθιέρωσε τον ομιλούντα κινηματογράφο σε θερινή αίθουσα, στο Αλκαζάρ, απέναντι από το Σταθμό Λαρίσης. Εκτός όμως από την επιχειρηματικότητα, ήταν και δαιμόνιος εφευρέτης. Πρώτος αυτός στην Ελλάδα κατασκεύασε μηχανήμα για να γίνεται εγγραφή του ήχου στα ελληνικά, πρώτος έκανε σύγχρονη εγγραφή του ήχου πάνω στο φιλμ με λυχνίες παλλόμενου φωτός, κατασκευάζοντας γι' αυτό, ειδικούς κινητήρες.

Το 1939 αποφασίζει να πραγματοποιήσει το όνειρό του. Πουλάει όλα του τα υπάρχοντα και ιδρύει την «Ελληνικά Κινηματογραφικά Στούντιο».

Την επόμενη χρονιά κάνει την πρώτη του και τελευταία σκηνοθετική απόπειρα, με την ταινία «Το τραγούδι του χωρισμού», με τον Λάμπρο Κωνσταντάρρα και την Λήδα Μιράντα στους πρωταγωνιστικούς ρόλους.

Την περίοδο του ελληνοϊταλικού πολέμου υπηρετεί στην Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού κινηματογραφώντας τα κατορθώματα του ελληνικού στρατού στο μέτωπο.

Ίδρυσε την Φίνος Φιλμ (Finos Film), το Μάρτιο του 1943, ύστερα από την καταστροφή από τους Γερμανούς, των Ελληνικών Κινηματογραφικών Στούντιο που είχε ιδρύσει στο Καλαμάκι. Πρώτη ταινία της νέας εταιρίας, ήταν «Η φωνή της καρδιάς» (1943), σε σενάριο και σκηνοθεσία του Δημήτρη Ιωαννόπουλου, με πρωταγωνιστή τον μεγάλο Αιμίλιο Βεάκη.

Τον Ιανουάριο του 1944, ο Φιλοποίμην Φίνος, λίγο έλειψε να εκτελεστεί από τους Γερμανούς, αφού συνελήφθη για συμμετοχή στην Αντίσταση. Αφού έμεινε

κλεισμένος στη φυλακή 4 μήνες, αφέθηκε ελεύθερος, αλλά ο πατέρας του οδηγήθηκε στο εκτελεστικό απόσπασμα. Λίγο πριν συλληφθεί είχε ξεκινήσει τα γυρίσματα της ταινίας «Η βίλα με τα νούφαρα», η οποία ολοκληρώθηκε μετά την απελευθέρωση.

Με το τέλος του πολέμου η Φίνος Φιλμ άνοιξε τα φτερά της. Η ιστορία της εταιρίας θα μπορούσε να χωριστεί σε δύο φάσεις. Η πρώτη μέχρι το 1960 όταν η μικρή κινηματογραφική βιοτεχνία του θα γίνει κανονική εταιρία θαυμάτων. Με παραγωγές σπουδαίες. Το σύνολο βέβαια αφορούσε ηθογραφίες της εποχής. Αυτό όμως δεν μειώνει την αξία των ταινιών. Και πως άλλωστε όταν μιλάμε για την «Αγνή του Λιμανιού», το «Σωφεράκι», την Ωραία των Αθηνών», «Λατέρνα φτώχεια και φιλότιμο» που αργότερα γέννησε το μοναδικό σίκουελ στον ελληνικό κινηματογράφο (πλην Λούφας και παραλλαγής) «Λατέρνα φτώχεια και γαρύφαλλο», το «Τελευταίο ψέμα», «Μια ζωή την έχουμε» κ.α.

Η επιτυχία της Φίνος Φιλμ είναι μοναδική στα χρονικά. Η Αμερική είχε το Χόλυγουντ, η Γαλλία τη Νουβέλ Βαγκ, η Ιταλία την Τσινετσιτά και τον νεορεαλισμό, η Ινδία το Μπόλυγουντ. Στη χώρα μας η εταιρία του Φιλοποίμενα Φίνου για πολλά χρόνια έπαιζε τον ρόλο όλων αυτών των πραγμάτων μαζί. Και υπερθέαμα, και μιούζικαλ, και δράμα, και μελό, και κωμωδία, και ταινίες δημιουργών. Πλήθος δημιουργών βρίσκουν εδώ την χρυσή ευκαιρία για να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους και το καταφέρνουν με επιτυχία. Άνθρωποι δοκιμασμένοι στο θέατρο, στην λογοτεχνία, στη δημοσιογραφία όπως ο Σακελάριος, ο Τσιφόρος, ο Φώσκολος, ο Δαλιανίδης, ο Δημόπουλος.

Στις αρχές του '60 ο Φίνος πλέον τολμά να δοκιμάσει μια πιο μαζική παραγωγή ταινιών. Ο κινηματογράφος πλέον στην Ελλάδα είχε περάσει στο επίπεδο της βιομηχανίας. Τα μηνύματα που παίρνει είναι ενθαρρυντικά με την συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση νέων ταινιών στις αίθουσες. Γυρίζει δυνατά δράματα όπως η «Στεφανία», το «Γυμνοί στο δρόμο» και ο «Κατήφορος». Κάνει συμπαραγωγές με την εταιρία των Δαμασκηνός - Μηχαηλίδης. Ρίχνει λεφτά στο θέαμα με τα μιούζικαλ του Γιάννη Δαλιανίδη. Ο ίδιος θέλει να έχει τον τελευταίο λόγο από την πρώτη λέξη του σεναρίου, σε όλη τη διάρκεια των γυρισμάτων μέχρι και το τελευταίο κόψιμο στο μοντάζ. Ήταν ο πρώτος θεατής των ταινιών του και όποτε δεν του άρεσε κάτι «Κορνάριζε» όπως έλεγαν αστειευόμενοι χαρακτηριστικά οι φίλοι και συνεργάτες του. Περνούσε ώρες δίπλα στο συνεργείο και βέβαια όποτε έβρισκε την ευκαιρία έβγαζε το κατσαβίδι και διόρθωνε τις μηχανές που είχαν πρόβλημα. Το παρατσούκλι που του είχαν βγάλει για αυτό ήταν ο «Κατσαβιδάκιας».

Από τα στούντιο της Φίνος πέρασε πλήθος δημιουργών γυρίζοντας τις ταινίες τους. Στον ίδιο χώρο θα παρελάσουν τα περισσότερα ονόματα των μουσικών της μεταπολεμικής Ελλάδας. Λάτρης της τέχνης του σινεμά ο Φιλοποίμην ήξερε καλά πως για να δέσεις εικόνα με ήχο χρειάζεται απαραίτητως μουσική. Αρκετά από τα σάουντρακ είναι σπάνια αφού την εποχή εκείνη οι εταιρίες δεν ενδιαφέρονταν και τόσο για το μετρημένο εναλλακτικό ακροατήριο των σάουντρακ. Δεν υπήρχε και η ζήτηση που στο εξωτερικό θεωρούνταν δεδομένη. Τα τελευταία χρόνια χάρη στην τόλμη και την φροντίδα κάποιων ανθρώπων έχει αρχίσει μια κάπως συστηματική κυκλοφορία αυτών των έργων και έτσι όσοι αγαπούν την μουσική αυτών των ταινιών μπορούν να έχουν στο ράφι τους αυτές τις μελωδίες.

Η λίστα με τα ονόματα των συνθετών της Φίνος Φιλμ είναι τεράστια. Ξεκίνησε με τον Γιαννίδη, τον Μουζάκη και τον Σουγιούλ, τις δόξες της επιθεώρησης και του ελαφρού τραγουδιού. Στη συνέχεια όμως και όσο η εταιρία καθιερώνεται στη συνείδηση του κόσμου δοκιμάζει και αναδεικνύει νέα ταλέντα που θα καθιερωθούν

στον χώρο. Από τους πιο σπουδαίους σε αυτόν τον τομέα ο Κώστας Καπνίσσης. Ένας αληθινός κινηματογραφικός συνθέτης με τα δεδομένα του εξωτερικού που δυστυχώς περιορίστηκε στα σύνορα της χώρας μας. Σπουδαία η δουλειά του σε ταινίες όπως ο «Κατήφορος» και η «Υπολοχαγός Νατάσα».

Από τα ονόματα που μέσα στη δεκαετία του '60 πρωταγωνιστούν στη Φίνος με την μουσική δουλειά τους είναι ο Μίμης Πλέσσης. Η μουσική του Πλέσσης αποτελεί σε αρκετές περιπτώσεις το σήμα κατατεθέν της εταιρίας καθώς υπήρξε μέχρι τέλους από τους πιο πιστούς συνεργάτες του Φίνου. Συνολικά υπογράφει τη μουσική σε 112 ταινίες, όλες της Φίνος Φιλμς.

Πολύ σημαντικές υπήρξαν οι συμμετοχές του Σταύρου Ξαρχάκου, του Γιάννη Μαρκόπουλου, του Μάνου Λοΐζου, του Νίκου Μαμαγκάκη, του Γιώργου Χατζηνάσιου, του Γιώργου Κατσαρού. Όμως κανένας μουσικός δεν έπαιξε καθοριστικότερο ρόλο στις ταινίες της Φίνος Φιλμ όσο ο Μάνος Χατζιδάκις. Υπήρξε από τους στυλοβάτες στα βήματα της καθιέρωσης της στο χώρο του σινεμά. Ο ίδιος είδε την εμπειρία αυτή κάτι σαν πρακτική πάνω στη μουσική του σινεμά γράφοντας πολύ όμορφες μελωδίες, οι οποίες επιπλέον αγαπήθηκαν και από το ευρύ κοινό των ταινιών. Σε όλη την δεκαετία του '50 η συμμετοχή του είναι κάτι παραπάνω από σοβαρή στο θέμα σινεμά.

Ο Φίνος τον συγκινεί για πολλού λόγους. «Πρώτα πρώτα γιατί είχε πάθος για τη δουλειά του, γεγονός που χαρακτηρίζει όλους τους γνήσιους ανθρώπους. Ποτέ δεν τον είδα να κάθεται σε γραφείο, μα πάντα να μαστορεύει με τους βοηθούς του. Πολλές φορές σαν ήθελα να δω τον Φίνο και μου λέγανε ότι βιδώνει ή ξεβιδώνει ένα μηχάνημα έφευγα γιατί ήξερα πως για αυτόν ήταν ιερή στιγμή. Μας ενώνει η αγάπη μας για τον κινηματογράφο λοιπόν».

Τη δεκαετία του '60 η Φίνος Φιλμ είναι κατεστημένο στον κινηματογραφικό χώρο. Παράγει πλήθος ταινιών, αναδεικνύει ηθοποιούς σε πρώτου μεγέθους, αστέρες με υψηλό κασέ, συμπράττει το μοναδικό κινηματογραφικό τραστ με την Δαμασκηνός Μιχαηλίδης, δημιουργεί μόδα και στυλ. Είναι μια εποχή που στον τομέα της τέχνης η Ελλάδα βρίσκεται σε ένα δημιουργική ευφορία. Μέχρι τον Απρίλη του 1967. Η δικτατορία ανακόπτει αυτή την έκρηξη δημιουργίας. Η στάθμη αρχίζει να

κατεβαίνει. Η μαζική παραγωγή δεν φέρνει και καλύτερες ταινίες.

Η μεγάλη ακμή δίνει τη δεκαετία του '70 τη θέση της σε έναν άνισο αγώνα για επιβίωση. Οι ακριβοί αστέρες που ο ίδιος ο Φίνος έφτιαξε, για να πλασάρει το προϊόν του, αρχίζουν να τον προδίδουν. Η μαζική παραγωγή ταινιών αρχίζει να μειώνεται. Η ποιότητα βέβαια των παραγωγών δεν αλλάζει. Το 1971 η επιτυχία της «Υπολοχαγού Νατάσσας» (η οποία στην εποχή της είχε κόψει πάνω από 700.000 εισιτήρια) δίνει μια μικρή ελπίδα στην εταιρία ότι κάτι μπορεί να αλλάξει. Μάταια όμως περιμένουν.

Η εποχή είναι περίεργη. Το εκρηκτικό πολιτικό κλίμα και η μεταπολίτευση δεν βοηθούν. Άλλωστε η Φίνος Φιλμ δηλώνεται στη συνείδηση της διανόησης και της αριστεράς κομμάτι της παλιάς κατάστασης, του συντηρητισμού. Αυτό φανερώνεται και από την υποδοχή των ταινιών της Φίνος Φιλμ στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Ο Β εξώστης με το που βλέπει το σήμα της εταιρίας με τα 2 F έριχνε γιούχα. Αυτό βέβαια αποτελεί μεγάλη παρεξήγηση για έναν άνθρωπο που ουδέποτε έδειξε ότι προτιμά το ένα ή το άλλο κόμμα, ή ακόμα ότι του αρέσει να διαλέγει ανάμεσα σε βασιλιά, χούντα ή δημοκρατία. Γιατί ο Φιλοποίμην Φίνος στο μόνο πράμα που δήλωνε πίστη ήταν το σινεμά.

Γύρισε πάνω από 180 ταινίες και συνεργάστηκε με τους πιο γνωστούς έλληνες ηθοποιούς όπως η Αλίκη Βουγιουκλάκη, Ο Δημήτρης Παπαμιχαήλ, η Ζωή Λάσκαρη, η Τζένη Καρέζη, η Ρένα Βλαχοπούλου, ο Αλέκος Αλεξανδράκης, η Μάρθα Καραγιάννη, η Γεωργία Βασιλειάδου, ο Ντίνος Ηλιόπουλος, ο Διονύσης Παπαγιαννόπουλος, η Άννα Καλουτά, ο Βασίλης Αυλωνίτης, ο Λάμπρος Κωνσταντάρας, ο Βασίλης Διαμαντόπουλος, η Ειρήνη Παπά, ο Θανάσης Βέγγος κ.α. Ο μεγάλος αυτός κινηματογραφάνθρωπος έδωσε ώθηση στην σταδιοδρομία της Ειρήνης Παπά, αλλά δεν πίστευε όμως πως και η Μελίνα Μερκούρη μπορεί να κάνει καριέρα στο σινεμά επειδή είχε μεγάλο στόμα. Αν και στη συγκεκριμένη περίπτωση

διαψεύστηκε, αυτό δε μειώνει τη διορατικότητά του, απλά αναφέρεται ως περιστατικό.

Κέρδισε δύο υποψηφιότητες για Όσκαρ ξενόγλωσσης ταινίας, με την «Ηλέκτρα» (1962) του Μιχάλη Κακογιάννη και με «Το χρώμα βάφτηκε κόκκινο» (1965) του Βασίλη Γεωργιάδη. Κέρδισε το βραβείο καλύτερης ταινίας στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, το 1962 («Ηλέκτρα»), και το βραβείο αρτιότερης παραγωγής το 1967 («Πυρετός στην ασφαλτο» του Ντίνου Δημόπουλου) και το 1970 («Αστράπόγιαννος» του Νίκου Τζήμα).

Τελευταία του ταινία ήταν «Ο κυρ-Γιώργης εκπαιδεύεται» (1977) του Γιάννη Δαλιανίδη, με πρωταγωνιστή τον Διονύση Παπαγιαννόπουλο. Αυτή ήταν και η «ταφόπλακα» της ήδη χρεωκοπημένης Φίνος Φιλμ. Ο Φίνος δεν ασχολήθηκε ποτέ με την τηλεόραση, την οποία απεχθάνονταν. Λίγο πριν φύγει αρνήθηκε να δώσει τα στούντιο που έφτιαξε με κόπο και θυσίες για το γύρισμα ταινιών στην τηλεόραση. Αυτή ήταν ο μεγάλος εχθρός, αυτή του έδιωξε τον κόσμο από τις σκοτεινές αίθουσες.

Στις 26 Ιανουαρίου του 1977, ο Φιλοποίμην Φίνος ταλαιπωρημένος από επτάχρονη αρρώστια, αποχώρησε από την ζωή. Δεν άφησε διάδοχο, άφησε όμως μια κληρονομιά 186 ταινιών, παρακαταθήκη για τις νέες γενιές κινηματογραφιστών.

Ο Φιλοποίμην Φίνος ήταν από τους ανθρώπους που έδωσαν ώθηση και πνοή στον ελληνικό κινηματογράφο. Υπήρξε ένας πρωτοπόρος, ένας οραματιστής.

Πηγές

finosfilms.gr | kersanidis.wordpress.com | sansimera.gr | rota958.blogspot.com